POSTANOWIENIE TRYBUNAŁU (druga izba)
z dnia 23 września 2004 r.*

W sprawach połączonych C-435/02 i C-103/03

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym,

złożone przez Landgericht Essen (Niemcy) i Landgericht Hagen (Niemcy) postanowieniami z dnia 25 listopada 2002 r. oraz z dnia 11 lutego 2003 r., które wpłynęły do Trybunału w odpowiednio dniach 2 grudnia 2002 r. i 5 marca 2003 r., w postępowaniach:

Axel Springer AG

przeciwko

Zeitungsverlag Niederrhein GmbH & Co. Essen KG (C-435/02)

oraz

Axel Springer AG

przeciwko

Hansowi-Jürgenowi Weskemu (C-103/03)

* Język postępowania: niemiecki.

Trybunał (druga izba),

w składzie: C. W. A. Timmermans (sprawozdawca), prezes izby, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, F. Macken i N. Colneric, sędziowie,

rzecznik generalny: F. G. Jacobs,
sekretarz: R. Grass,

po powiadomieniu sądu krajowego, że Trybunał zamierza orzec postanowieniem z uzasadnieniem, zgodnie z art. 104 § 3 regulaminu,

po wezwaniu podmiotów wymienionych w art. 23 Statutu Trybunału Sprawiedliwości do przedstawienia ewentualnych uwag w tym względzie,

po wysłuchaniu rzecznika generalnego,

wydaje następujące

Postanowienie

1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą ważności dyrektywy Rady 90/605/EWG z dnia 8 listopada 1990 r. zmieniającej dyrektywę 78/660/EWG w sprawie rocznych sprawozdań finansowych i dyrektywę 83/349/EWG w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych, w odniesieniu do zakresu wymienionych dyrektyw (Dz.U. L 317, str. 60).

2 Wnioski te zostały podniesione w ramach sporów między spółką Axel Springer AG (zwaną dalej „Springer") — z jednej strony, a spółką Zeitungsverlag Niederrhein GmbH & Co. Essen KG (zwaną dalej „Zeitungsverlag") (C-435/02) oraz, z drugiej strony, H.-J. Weskem, dyrektorem spółki Radio Ennepe-Ruhr-Kreis mbH & Co. KG (zwanej dalej „Radio Ennepe") (C-103/03) w przedmiocie wniosków Springera o wgląd do rocznych sprawozdań finansowych Zeitungsverlag oraz Radio Ennepe.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Zgodnie z art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu WE [obecnie, po zmianie, art. 44 ust. 2 lit. g) WE] Rada Unii Europejskiej oraz Komisja Wspólnot Europejskich podejmują działania zmierzające do usunięcia ograniczeń w swobodzie przedsiębiorczości, koordynując w niezbędnym zakresie, w celu zapewnienia ich równoważności, zabezpieczenia wymagane w Państwach Członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi Traktatu WE (obecnie art. 48 akapit drugi WE) dla ochrony interesów wspólników i osób trzecich.

4 Celem dyrektywy 90/605 jest zmiana zakresu zastosowania w szczególności czwartej dyrektywy Rady 78/660/EWG z dnia 25 lipca 1978 r. wydanej na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu, w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek (Dz.U. L 222, str. 11, zwanej dalej „czwartą dyrektywą w sprawie spółek").

5 Czwarta dyrektywa w sprawie spółek określa środki koordynacyjne przepisów krajowych dotyczących rocznych sprawozdań finansowych spółek kapitałowych. Ma ona zastosowanie w Niemczech w stosunku do następujących form spółek: Aktiengesellschaft (spółka akcyjna), Kommanditgesellschaft auf Aktien (spółka komandytowo-akcyjna) oraz Gesellschaft mit beschränkter Haftung (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością).

6 Artykuły 1 i 2 dyrektywy 90/605 rozciągają stosowanie środków koordynacyjnych określonych w czwartej dyrektywie w sprawie spółek na niektóre formy spółek osobowych, w tym, w Niemczech, na Kommanditgesellschaft (spółka komandytowa), jeżeli wszyscy odpowiadający w sposób nieograniczony wspólnicy tej spółki są spółkami kapitałowymi w jednej z form wymienionych w poprzednim punkcie niniejszego wyroku.

7 Dyrektywa 90/605 rozciąga w ten sposób w Niemczech stosowanie środków koordynacyjnych określonych w czwartej dyrektywie w sprawie spółek między innymi na spółki w formie spółki komandytowej, w których wszyscy wspólnicy odpowiadający w sposób nieograniczony mają formę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (zwane dalej „GmbH & Co. KG").

8 Ta forma spółki podlega zatem między innymi przepisom art. 47 ust. 1 czwartej dyrektywy w sprawie spółek zmienionego przez art. 38 ust. 3 siódmej dyrektywy Rady 83/349/EWG z dnia 13 czerwca 1983 r. wydanej na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu, w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych (Dz.U. L 193, str. 1), który stanowi:

„Należycie zatwierdzone roczne sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z działalności, wraz z opinią przedstawioną przez osobę odpowiedzialną za badanie sprawozdania finansowego, należy ujawnić w sposób przewidziany w przepisach prawnych danego Państwa Członkowskiego zgodnie z art. 3 dyrektywy 68/151/EWG.

Przepisy prawne danego Państwa Członkowskiego mogą jednakże zezwolić na wyłączenie sprawozdania z działalności z powyższego obowiązku ujawnienia. W takim przypadku sprawozdanie z działalności jest ogólnie udostępnione do wglądu w siedzibie spółki w danym Państwie Członkowskim. Należy zapewnić możliwość uzyskania egzemplarza całego sprawozdania lub jego części na żądanie. Cena takiego egzemplarza nie może przekraczać kosztów jego sporządzenia" [tłumaczenie nieoficjalne].

9 Zgodnie z art. 3 ust. 1–3 pierwszej dyrektywy Rady 68/151/EWG z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w Państwach Członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności w całej Wspólnocie, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników jak i osób trzecich (Dz.U. L 65, str. 8, zwanej dalej „pierwszą dyrektywą w sprawie spółek"):

„1. W każdym Państwie Członkowskim prowadzone jest dokumentacja w rejestrze centralnym lub rejestrze handlowym lub rejestrze spółek, dla każdej ze spółek, które są w nim zarejestrowane.

2. Wszelkie dokumenty i informacje, które muszą zostać ujawnione na podstawie art. 2, znajdują się w dokumentacji lub są wpisywane do rejestru; w każdym przypadku przedmiot wpisu do rejestru musi być wykazany w dokumentacji.

3. Pełna lub częściowa kopia każdego dokumentu lub informacji, określonych w art. 2, musi być udostępniona na pisemny wniosek za opłatą nieprzekraczającą kosztów administracyjnych.

[...]".

10 Artykuł 2 ust. 1 lit. f) pierwszej dyrektywy w sprawie spółek przewiduje:

„Państwa Członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewniania obowiązkowej jawności w odniesieniu do spółek w stosunku co najmniej do następujących dokumentów i informacji:

[...]

f) bilansu oraz rachunku zysków i strat za każdy rok gospodarczy [obrotowy] [...]".

Uregulowania krajowe

11 Trybunał w swoim wyroku z dnia 22 kwietnia 1999 r. w sprawie C-272/97 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. str. I-2175 orzekł, że dyrektywa 90/605 nie została przetransponowana do prawa niemieckiego w przepisanym terminie.

12 Ustawodawstwo niemieckie, a w szczególności Handelsgesetzbuch (niemiecki kodeks handlowy, zwany dalej „HGB"), zostało od tego czasu zmienione, aby środki koordynacyjne określone w czwartej dyrektywie w sprawie spółek rozciągały się między innymi na GmbH & Co. KG (§ 264a HGB).

13 Ta nowa regulacja przewiduje ponadto, że naruszenia określonych obowiązków są zagrożone karami porządkowymi w wysokości od co najmniej 2 500 EUR do maksymalnie 25 000 EUR, wymierzanymi przez Amtsgericht (Niemcy), sąd właściwy do prowadzenia rejestru handlowego.

14 Jednak takie kary mogą zostać nałożone wyłącznie wskutek wniesienia wniosku do tego sądu. Krąg osób uprawnionych do wystąpienia z takim wnioskiem nie został natomiast ograniczony, tak więc uprawniony do tego jest każdy (§ 335a oraz 335b HGB).

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

15 Pismami złożonymi odpowiednio we właściwych miejscowo Amtsgerichte Springer wystąpił z wnioskiem o nakazanie, pod groźbą kary grzywny, Zeitungsverlag Niederrhein, przedsiębiorstwu prowadzącemu działalność prasową i wydawniczą oraz Radio Ennepe, rozgłośni radiowej, przedłożenia ich rocznych sprawozdań finansowych celem umożliwienia wglądu przez spółkę Springer.

16 Sądy, do których zostały skierowane te wnioski, uwzględniły je w drodze zarządzeń, na mocy których nakazały zastosowanie się do przedstawionych żądań i zagroziły dyrektorom tych spółek, odpowiednio p. Glandtowi i H.-J. Weskemu, grzywną w wysokości 5 000 EUR w razie niezłożenia powyższych dokumentów w wyznaczonym terminie.

17 Ponieważ rzeczone roczne sprawozdania finansowe nie zostały złożone w wyznaczonym terminie, sąd w drodze postanowień nałożył grzywny.

18 Zeitungsverlag Niederrhein oraz p. Glandt, jak również H.-J. Weske wnieśli następnie zażalenia na te postanowienia do sądów odsyłających.

19 Sądy te uważają, że sprawy, o których rozpoznanie się do nich zwrócono, nasuwają wątpliwości co do ważności dyrektywy 90/605.

20 W sprawie C-435/02 Landgericht Essen postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy dyrektywa 90/605 [...] w związku z art. 47 dyrektywy 78/660 [...] jest zgodna ze wspólnotową zasadą swobody przedsiębiorczości w zakresie, w jakim wywołuje ona skutek w postaci obowiązku spółek komandytowych, których odpowiadający osobiście wspólnik jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, do ujawnienia rocznego sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z działalności, zwłaszcza bez ograniczenia kręgu osób uprawnionych do wglądu w te dokumenty?

2) Czy dyrektywa 90/605 [...] w związku z art. 47 dyrektywy 78/660 [...] jest zgodna ze wspólnotową zasadą wolności prasy i mediów (na piśmie, w mowie oraz na antenie) w zakresie, w jakim wywołuje ona skutek w postaci obowiązku spółek komandytowych, których odpowiadający osobiście wspólnik jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, i które prowadzą działalność w dziedzinie prasy, wydawnictwa lub prowadzenia rozgłośni radiowej, do ujawnienia

rocznego sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z działalności, zwłaszcza bez ograniczenia kręgu osób uprawnionych do wglądu w te dokumenty?

3) Czy dyrektywa 90/605 [...] jest zgodna z ogólną zasadą równego traktowania w zakresie, w jakim powoduje ona niekorzystne skutki dla spółek komandytowych, których komplementariuszem jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w porównaniu ze spółkami komandytowymi, których komplementariuszem jest osoba fizyczna, mimo że wierzycielom spółek komandytowych, których komplementariuszem jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, przysługuje dalej idąca ochrona z uwagi na ciążący na spółce z ograniczoną odpowiedzialnością obowiązek ujawnienia pewnych informacji w porównaniu z wierzycielami spółki komandytowej, której komplementariusz jako osoba fizyczna nie podlega takim obowiązkom?".

21 W sprawie C-103/03 Landgericht Hagen również postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z tymi samymi trzema pytaniami prejudycjalnymi, które jednak poprzedził pierwszym pytaniem prejudycjalnym sformułowanym następująco:

„Czy Wspólnota Europejska przy uchwalaniu dyrektywy 90/605 [...] mogła się oprzeć na art. 54 ust. 1 w związku z ust. 3 lit. g) Traktatu WE, mimo że dyrektywa ta przyznaje prawo wglądu osobom trzecim, które nie mogą powołać się na prawo lub interes zasługujący na ochronę?".

22 Sprawy C-435/02 i C-103/03 zostają połączone w celu wydania postanowienia z uwagi na istniejący między nimi związek.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

23 Mając na uwadze fakt, że odpowiedź na pierwsze pytanie w sprawie C-103/03 jasno wynika z wyroku z dnia 4 grudnia 1997 r. w sprawie C-97/96 Daihatsu Deutschland, Rec. str. I-6843 oraz że odpowiedzi na pozostałe pytania zadane w sprawie C-103/03, jak również pytania zadane w sprawie C-435/02 nie wzbudzają najmniejszych wątpliwości, Trybunał, zgodnie z art. 104 § 3 regulaminu, powiadomił sądy krajowe, że ma zamiar orzec postanowieniem z uzasadnieniem oraz wezwał podmioty wymienione w art. 23 Statutu Trybunału Sprawiedliwości do przedkładania ewentualnych uwag na ten temat.

24 Jeśli chodzi o sprawę C-435/02, w odpowiedzi na zawiadomienie Rada wskazała, że nie sprzeciwia się temu, aby Trybunał orzekł w drodze postanowienia z uzasadnieniem. Natomiast w sprawach C-435/02 oraz C-103/03, Zeitungsverlag Niederrhein oraz H.-J. Weske podnieśli sprzeciw w tym względzie, odwołując się do argumentów podniesionych w ich uwagach na piśmie. Jednakże nie skłoniło to Trybunału do zmiany zamierzonego trybu postępowania.

W przedmiocie pierwszego pytania w sprawie C-103/03

25 W swoim pierwszym pytaniu zadanym w sprawie C-103/03 sąd krajowy zamierza się zasadniczo dowiedzieć, czy dyrektywa 90/605 — w zakresie, w jakim wynika z niej, że każdy ma możliwość wglądu w roczne sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z działalności spółek w formie prawnej wskazanej w tej dyrektywie, bez potrzeby wykazania prawa lub interesu zasługującego na ochronę — mogła zostać uchwalona w sposób ważny na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu WE.

26 H.-J. Weske utrzymuje, że krąg osób trzecich podlegających ochronie na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu WE obejmuje osoby znajdujące się aktualnie w stosunku prawnym ze spółką, jak również te osoby, które mają zamiar wstąpienia w takie stosunki, a więc także potencjalnych wspólników, pracowników lub wierzycieli.

27 Postanowienie to nie pozwala jednak, żeby krąg osób trzecich został zdefiniowany w taki sposób, który obejmowałby każdą osobę, niezależnie od jej pozycji. Szeroka wykładnia pojęcia osoby trzeciej, przyjęta w ww. wyroku w sprawie Daihatsu Deutschland, wzbudza więc pewne wątpliwości.

28 W tym względzie należy stwierdzić, jak utrzymują Rada i Komisja, że odpowiedź na to pytanie można jasno wywnioskować z ww. wyroku w sprawie Daihatsu Deutschland.

29 W istocie z pkt 19–20 tego wyroku wynika, że sam tekst art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu WE wymienia w sposób ogólny cel polegający na ochronie interesów osób trzecich, bez dokonywania rozróżnienia lub wykluczenia pewnych kategorii podmiotów w ten sposób, że pojęcia osoby trzeciej wskazanego w tym artykule nie należy w szczególności zawężać do samych wierzycieli spółki.

30 W pkt 21 tego wyroku Trybunał stwierdził ponadto, że cel polegający na likwidacji ograniczeń w swobodzie przedsiębiorczości, jaki nakłada w bardzo szerokim zakresie na Radę i Komisję art. 54 ust. 1 i 2 Traktatu WE, nie może być ograniczony przez postanowienia art. 54 ust. 3 Traktatu WE, gdyż te postanowienia ograniczają się jedynie do wskazania w sposób niewyczerpujący środków, które należy podjąć w celu realizacji tego celu, o czym świadczy użycie słowa „zwłaszcza" w art. 54 ust. 3.

31 Ponadto Trybunał wyraźnie wskazał w pkt 22 tego wyroku, że przepis art. 3 pierwszej dyrektywy w sprawie spółek, który przewiduje prowadzenie rejestru publicznego, w którym należy ujawnić wszelkie dokumenty i informacje, jak również możliwość przesłania każdej osobie odpisu rocznych sprawozdań finansowych, potwierdza dążenie, wyrażone w motywie czwartym tej dyrektywy, do umożliwienia ujawnienia tych informacji każdej osobie trzeciej, która nie zna lub nie jest w stanie poznać w wystarczający sposób sytuacji księgowej i finansowej spółki.

32 W tym samym punkcie Trybunał dodał, że dążenie to jest również wyrażone w motywach czwartej dyrektywy w sprawie spółek, w których została zwrócona uwaga na konieczność stworzenia we Wspólnocie minimalnych równoważnych wymogów prawnych odnośnie do zakresu podlegających ujawnieniu informacji finansowych konkurujących ze sobą spółek (zob. w szczególności motyw trzeci).

33 Z ww. wyroku w sprawie Daihatsu Deutschland jasno wynika również, że obowiązki w zakresie ujawnienia informacji wymagane przez art. 3 pierwszej dyrektywy w sprawie spółek, do których odnosi się art. 47 ust. 1 czwartej dyrektywy w sprawie spółek oraz których obowiązywaniem, na mocy dyrektywy 90/605, objęte są także niektóre formy spółek osobowych — w tym taka jak ta w postępowaniu przed sądem krajowym — oznaczają, że każdy ma możliwość wglądu w roczne sprawozdania finansowe oraz w sprawozdania z działalności spółek, o których mowa w tej dyrektywie, bez potrzeby wykazania prawa lub interesu zasługującego na ochronę.

34 Z pkt 21 i 22 tego wyroku jasno wynika również, że akt wspólnotowy zawierający takie obowiązki w zakresie ujawnienia informacji może zostać uchwalony na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu WE, ponieważ postanowienie to, które przyznaje prawodawcy wspólnotowemu szeroki zakres uznania, wymienia ogólnie cel ochrony interesów osób trzecich, bez wprowadzenia rozróżnienia lub

wykluczenia poszczególnych kategorii osób, tak iż pojęcie osób trzecich w rozumieniu tego artykułu odnosi się do każdej osoby trzeciej. Wynika z tego, że pojęcie to należy interpretować w szeroki sposób oraz że obejmuje ono swoim zakresem między innymi konkurentów danych spółek.

35 Na pierwsze pytanie zadane w sprawie C-103/03 należy zatem udzielić odpowiedzi, że dyrektywa 90/605 — w części, w jakiej wynika z niej, że każda osoba ma możliwość wglądu do rocznych sprawozdań finansowych oraz sprawozdania z działalności spółek w niej wymienionych bez potrzeby wykazania prawa lub interesu zasługującego na ochronę — mogła zostać ważnie przyjęta na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu WE.

W przedmiocie dwóch pierwszych pytań w sprawie C-435/02 oraz w przedmiocie drugiego i trzeciego pytania w sprawie C-103/03

36 W swoich dwóch pierwszych pytaniach zadanych w sprawie C-435/02 oraz w pytaniach drugim i trzecim zadanych w sprawie C-103/03, które należy rozpatrzyć łącznie, sądy krajowe zamierzają się zasadniczo dowiedzieć, czy dyrektywa 90/605 w zakresie, w jakim wynika z niej, że każdy ma możliwość wglądu w roczne sprawozdanie finansowe oraz w roczne sprawozdanie z działalności przedsiębiorstw występujących w jednej z form spółki wskazanych w tej dyrektywie, i które, jak w niniejszym przypadku, prowadzą działalność w dziedzinie prasy, wydawnictwa lub prowadzenia rozgłośni radiowej, bez potrzeby wykazania prawa lub interesu zasługującego na ochronę, jest zgodna z ogólnymi zasadami prawa wspólnotowego, tj. zasadami swobodnego wykonywania działalności zawodowej oraz wolności prasy.

Uwagi przedłożone Trybunałowi

37 Zeitungsverlag Niederrhein oraz H.-J. Weske twierdzą, że dyrektywa 90/605 w związku z art. 47 czwartej dyrektywy w sprawie spółek mają prawnie uzasadniony cel w interesie ogółu, ponieważ przewidziane w nich obowiązki w zakresie ujawnienia pewnych informacji służą ochronie wspólników, pracowników oraz wierzycieli spółki.

38 Ich zdaniem, okoliczność włączenia wszystkich osób zainteresowanych do kręgu uprawnionych do wglądu w dane dokumenty, w tym konkurentów, stanowi jednak nieproporcjonalny ciężar, zwłaszcza z punktu widzenia uzasadnionych interesów spółki do zachowania w tajemnicy niektórych danych. Dyrektywa 90/605 jest zatem niezgodna ze wspólnotową zasadą swobodnego wykonywania działalności zawodowej i, w konsekwencji, nieważna.

39 Zeitungsverlag Niederrhein oraz H.-J. Weske podnoszą ponadto, że wolność wyrażania opinii, jako prawo podstawowe gwarantowane przez prawo wspólnotowe, chroni ogół działalności przedsiębiorstw prasowych, w tym przedsiębiorstw radiowych.

40 Ich zdaniem, dyrektywa 90/605 oraz czwarta dyrektywa w sprawie spółek są niezgodne z zasadą wolności wyrażania opinii, ponieważ nie zawierają one szczególnej ochrony dla przedsiębiorstw prasowych i radiowych poprzez ustanowienie wyjątków od przewidzianych w tych aktach obowiązków w zakresie ujawnienia pewnych informacji.

41 Rząd belgijski podnosi, iż obowiązek ujawnienia rocznych sprawozdań finansowych, jaki nakłada dyrektywa 90/605, jest uzasadniony faktem, że w przypadku spółek

wskazanych w tym akcie osoby trzecie mają jedynie ograniczoną możliwość odwołania się do wspólnika, ponieważ jest on osobą prawną o ograniczonej odpowiedzialności.

42 Komisja odwołuje się do trzech pierwszych motywów czwartej dyrektywy w sprawie spółek, z których wynika w szczególności, że przepisy dotyczące ujawnienia rocznych sprawozdań finansowych i sprawozdań z działalności są nieodzowne, ponieważ formy spółek, w stosunku do których obowiązują te przepisy, nie zapewniają osobom trzecim żadnego zabezpieczenia powyżej majątku tych spółek oraz iż niezbędne jest ustanowienie we Wspólnocie minimalnych równoważnych wymogów prawnych dotyczących zakresu informacji finansowych, które powinny być podawane do publicznej wiadomości przez konkurujące ze sobą przedsiębiorstwa.

43 Włączenie między innymi konkurentów do kręgu osób uprawnionych do wglądu w te dokumenty stanowi jednocześnie niezbędny i właściwy środek do osiągnięcia celu wskazanego zarówno w tych motywach, jak i w art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu WE w jego wykładni dokonanej przez Trybunał w ww. wyroku w sprawie Daihatsu Deutschland, tj. ochrony nie tylko wspólników, lecz także osób trzecich.

44 Komisja twierdzi ponadto, że kwestia dotycząca ogólnej zasady prawa wspólnotowego, tj. swobodnego wykonywania działalności zawodowej obejmuje w niniejszym przypadku kwestię związaną z ogólną zasadą wolności prasy.

45 Rada podnosi, że dyrektywa 90/605 nie stanowi nieproporcjonalnej i niedopuszczalnej ingerencji, która naruszałaby samą istotę prawa do swobodnego wykonywania działalności zawodowej.

46 Rada ponadto twierdzi, że ustanowiony przez dyrektywę 90/605 obowiązek ujawnienia pewnych informacji nie stanowi w żaden sposób naruszenia zasady wolności prasy zagwarantowanej w szczególności przez art. 10 Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ponieważ nie ma on żadnego wpływu na treść informacji lub koncepcji (pomysłów) przekazywanych przez jedną ze spółek wskazanych w tej dyrektywie.

Odpowiedź Trybunału

47 Tytułem wstępu należy stwierdzić, że kwestia dotycząca zgodności obowiązków w zakresie ujawnienia pewnych informacji nałożonych na spółki osobowe, których dotyczą sprawy przed sądem krajowym, z wolnością wyrażania opinii pokrywa się z kwestią dotyczącą zgodności tych obowiązków ze swobodnym wykonywaniem działalności zawodowej. W istocie, obowiązki te mają zastosowanie do wszystkich przedsiębiorstw w określonej formie spółki, niezależnie od rodzaju ich działalności. Nie mają one ponadto wystarczająco bezpośredniego i konkretnego związku z działalnością związaną z wolnością wyrażania opinii. Zasadniczo chodzi o uregulowanie dotyczące danych spółek niezależnie od rodzaju wykonywanej przez nie działalności gospodarczej.

48 Trybunał orzekł, że zarówno prawo własności, jak i swoboda wykonywania działalności zawodowej zaliczają się do ogólnych zasad prawa wspólnotowego. Jednakże, w myśl tego orzecznictwa, wykonywanie tych praw może być poddane ograniczeniom, pod warunkiem że odpowiadają one faktycznie celom realizowanym przez Wspólnotę w ogólnym interesie i nie stanowią ze względu na zamierzony cel nieproporcjonalnej i niedopuszczalnej ingerencji, która narusza samą istotę tych praw (zob. wyroki z dnia z 5 października 1994 r. w sprawie C-280/93 Niemcy przeciwko Radzie, Rec. str. I-4973, pkt 78 oraz z dnia 10 lipca 2003 r. w sprawach połączonych C-20/00 i C-64/00 Booker Aquaculture i Hydro Seafood, Rec. str. I-7411, pkt 68 i powoływane tam orzecznictwo).

49 W tych okolicznościach — nawet przy założeniu, że obowiązki w zakresie ujawnienia pewnych informacji, które są rozpatrywane w postępowaniach przed sądami krajowymi, mają wystarczająco bezpośredni i istotny wpływ na swobodę wykonywania działalności zawodowej — związane z nimi ograniczenie, w szczególności ograniczenie w zakresie prawa przysługującego przedsiębiorstwu do zachowania w tajemnicy pewnych potencjalnie poufnych danych, wydaje się całkowicie uzasadnione.

50 Z trzech pierwszych motywów czwartej dyrektywy w sprawie spółek wynika bowiem, że przepisy dotyczące ujawnienia pewnych informacji nałożone przez ten akt na pewne formy spółek kapitałowych realizują w ogólnym interesie podwójny cel wskazany w art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu WE, tj., po pierwsze, ochronę osób trzecich przed ryzykiem finansowym, jakie ze sobą niosą pewne formy spółek, które gwarantują jako zabezpieczenie względem osób trzecich jedynie majątek spółki oraz, po drugie, ustanowienie we Wspólnocie minimalnych równoważnych wymogów prawnych dotyczących zakresu informacji finansowych, które powinny być podawane do publicznej wiadomości przez konkurujące ze sobą spółki.

51 Zgodnie z pięcioma pierwszymi motywami celem dyrektywy 90/605 jest zwłaszcza zaradzenie praktyce polegającej na obchodzeniu przepisów prawnych w ten sposób, że znaczna i stale rosnąca liczba spółek powstaje w formie spółek osobowych, których wszystkimi wspólnikami odpowiadającymi bez ograniczenia są spółki kapitałowe, aby uchylić się od obowiązku ujawnienia pewnych informacji ciążącego na tych spółkach, tj. praktyce, która jest w ten sposób sprzeczna ze wspomnianym powyżej celem czwartej dyrektywy w sprawie spółek zmierzającym do ochrony osób trzecich przed ryzykiem finansowym, jakie ze sobą niosą pewne formy spółek, które gwarantują jako zabezpieczenie względem osób trzecich jedynie majątek spółki.

52 Wynika z tego, że środki nałożone przez dyrektywę 90/605 odpowiadają rzeczywiście celom art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu WE, a zatem celom realizowanym przez Wspólnotę w ogólnym interesie w rozumieniu orzecznictwa powołanego w pkt 48 niniejszego postanowienia.

53 Ewentualna szkoda, jaką spowodowałyby obowiązki nałożone mocą tych przepisów w zakresie ujawnienia pewnych informacji, wydaje się mieć ograniczony charakter. W istocie wydaje się wątpliwe, że przepisy te mogłyby zmienić pozycję konkurencyjną zainteresowanych spółek, inaczej niż w przypadku zakończonym ww. wyrokiem w sprawie Niemcy przeciwko Radzie (pkt 81).

54 Ta ocena jest potwierdzona przez same przepisy czwartej dyrektywy w sprawie spółek, zwłaszcza przez art. 11, art. 27 oraz art. 44–47, które przewidują możliwość ograniczenia informacji, jakie powinny znajdować się w rocznych sprawozdaniach finansowych oraz w rocznym sprawozdaniu z działalności spółek, które nie przekraczają limitów pewnych wielkości liczbowych, jak również możliwość ograniczenia obowiązku ujawnienia sprawozdań takich spółek. Ponadto celem art. 45 tej dyrektywy jest w szczególności uniknięcie wyrządzenia zainteresowanym przedsiębiorstwom poważnej szkody wskutek ujawnienia pewnych danych.

55 Należy stwierdzić także, iż zgodnie z art. 46 tej dyrektywy informacje, które powinny się znajdować w sprawozdaniu z działalności, można przedstawić w sposób ogólny, w ten sposób że — wbrew sugestiom Zeitungsverlag Niederrhein i H.-J. Weskego — nie jest konieczne szczegółowe podawanie danych o charakterze poufnym, z których na przykład może wynikać podstawa kalkulacji cen.

56 Ponadto ujawnienie rocznych sprawozdań finansowych spółek kapitałowych, którzy są jedynymi odpowiadającymi bez ograniczenia wspólnikami spółki osobowej wskazanej w dyrektywie 90/605, takiej jak w postępowaniach przed sądami krajowymi mającej formę GmbH & Co. KG, w niniejszym przypadku spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, dostarcza jedynie informacji dotyczących sytuacji tych wspólników, nie zaś dotyczących tej spółki osobowej. Nie powoduje ono w żaden sposób zbytecznym ogłaszania rocznych sprawozdań finansowych tej ostatniej spółki.

57 Ponadto art. 57a, dodany do czwartej dyrektywy w sprawie spółek przez art. 1 pkt 4 dyrektywy 90/605, pozwala spółkom osobowym, takim jak GmbH & Co. KG w postępowaniach przed sądami krajowymi, na zwolnienie z obowiązków w zakresie ujawnienia pewnych informacji, jeżeli ich sprawozdania powinny zostać ujawnione wraz ze sprawozdaniami jednego z ich wspólników odpowiadających bez ograniczenia lub jeśli są one ujęte w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych grupy spółek.

58 W tych okolicznościach obowiązek w zakresie ujawnienia rocznych sprawozdań finansowych oraz sprawozdania z działalności nałożony na spółki osobowe, takie jak te w postępowaniach przed sądami krajowymi mające formę prawną GmbH & Co. KG, nie stanowi nieproporcjonalnej i niedopuszczalnej ingerencji naruszającej samą istotę swobody wykonywania zawodu.

59 Uwzględniając powyższe rozważania, na dwa pierwsze pytania zadane w sprawie C-435/02 oraz na drugie i trzecie pytanie zadane w sprawie C-103/03 należy odpowiedzieć, że ich analiza w świetle ogólnych zasad prawa wspólnotowego, tj. swobody wykonywania działalności zawodowej i wolności wyrażania opinii nie wykazała nic, co mogłoby wpłynąć na ważność dyrektywy 90/605.

W przedmiocie trzeciego pytania w sprawie C-435/02 oraz czwartego pytania w sprawie C-103/03

60 W swoim trzecim pytaniu zadanym w sprawie C-435/02 oraz w czwartym pytaniu zadanym w sprawie C-103/03 sądy krajowe zamierzają się zasadniczo dowiedzieć,

czy dyrektywa 90/605 jest zgodna z ogólną zasadą równego traktowania w zakresie, w jakim powoduje ona nałożenie obowiązków ujawnienia rocznych sprawozdań finansowych na spółki komandytowe, których wszyscy odpowiadający bez ograniczenia wspólnicy są zorganizowani w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Spółki te znajdowałyby się w ten sposób w mniej korzystnej sytuacji w porównaniu ze spółkami komandytowymi, których przynajmniej jeden ze wspólników odpowiadający bez ograniczenia jest osobą fizyczną i które nie podlegają tym obowiązkom, podczas gdy wierzyciele tych spółek utworzonych według pierwszej formy spółki objęci są lepszą ochroną niż wierzyciele spółek utworzonych według drugiej formy z uwagi na fakt, że ich wspólnicy podlegają jako spółki z ograniczoną odpowiedzialnością takim obowiązkom w zakresie ujawnienia pewnych informacji, które nie ciążą na osobach fizycznych.

Uwagi przedłożone Trybunałowi

61 Zeitungsverlag Niederrhein oraz H.-J. Weske twierdzą, że przepisy w zakresie ujawnienia pewnych informacji są przejawem poważnego nierównego traktowania, z jednej strony, spółek komandytowych, których przynajmniej jednym wspólnikiem odpowiadającym bez ograniczenia jest osoba fizyczna oraz, z drugiej strony, spółek komandytowych, których wszystkimi wspólnikami odpowiadającymi bez ograniczenia jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, takich jak GmbH & Co. KG, ponieważ ta sytuacja powoduje dla tych ostatnich spółek komandytowych znaczne niedogodności.

62 Rada twierdzi, że z trzech pierwszych motywów dyrektywy 90/605 wynika, że jej celem jest wypełnienie luki wynikającej z przepisów czwartej dyrektywy w sprawie spółek, uznanej przez prawodawcę za niezgodną z duchem i celami tej ostatniej, ponieważ znaczna i stale rosnąca liczba spółek, takich jak spółki komandytowe w postępowaniach przed sądem krajowym, nie była poddana obowiązkom w zakresie ujawnienia pewnych informacji, podczas gdy ich wierzyciele mogli podejmować czynności wyłącznie wobec wspólników odpowiadających bez ograniczenia zorganizowanych w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, które w konsekwencji gwarantują jako zabezpieczenie względem osób trzecich jedynie majątek spółki.

63 Zdaniem Rady, z punktu widzenia osób trzecich istnieje zasadnicza różnica między takimi spółkami komandytowymi a spółkami komandytowymi, których przynajmniej jednym wspólnikiem odpowiadającym bez ograniczenia jest osoba fizyczna, która odpowiada za długi spółki całym swoim majątkiem.

64 Rada uważa zatem, że okoliczność nałożenia obowiązku ujawnienia pewnych informacji na spółki komandytowe, których wszyscy wspólnicy odpowiadający bez ograniczenia mają formę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, takie jak GmbH & Co. KG, nie zaś na inne spółki komandytowe, jest obiektywnie uzasadniona.

65 Komisja odwołuje się do tej samej obiektywnej różnicy między różnymi spółkami komandytowymi i wnioskuje z tego, że dyrektywa 90/605 nie zawiera żadnej dyskryminacji.

Odpowiedź Trybunału

66 Na wstępie należy przypomnieć, że ogólna zasada równego traktowania, która stanowi jedną z podstawowych zasad prawa wspólnotowego, wymaga, aby nie traktować sytuacji porównywalnych w sposób odmienny oraz sytuacji różnych w identyczny sposób, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione (zob. w szczególności wyrok z dnia 9 września 2004 r. w sprawie C-304/01 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. str. I-7655, pkt 31).

67 Tak więc, jak wynika również z pkt 51 niniejszego postanowienia, rozróżnienie, jakiego dokonuje dyrektywa 90/605 między wskazanymi w niej spółkami

komandytowymi, takimi jak GmbH & Co. KG, a spółkami komandytowymi, w których wśród wspólników odpowiadających bez ograniczenia znajduje się przynajmniej jedna osoba fizyczna będąca poza zakresem zastosowania tej dyrektywy, jest oparte na założeniu, że pierwsza kategoria tych spółek pośrednio stanowi takie samo ryzyko dla osób trzecich co spółki kapitałowe wskazane w czwartej dyrektywie w sprawie spółek, tj. że gwarantują jako zabezpieczenie względem osób trzecich jedynie majątek spółki, podczas gdy inaczej jest w przypadku drugiej kategorii spółek komandytowych.

68 Dyrektywa 90/605 wpisuje się w istocie w taką samą logikę, co czwarta dyrektywa w sprawie spółek, której obchodzeniu ma ona zapobiegać i w stosunku do której ma w tym względzie charakter akcesoryjny. W tym znaczeniu dyrektywa 90/605 uzupełnia czwartą dyrektywę w sprawie spółek, aby przywilej związany z ograniczeniem odpowiedzialności, z którego korzystają pewne formy spółek, szedł w parze z odpowiednim ujawnieniem pewnych informacji mającym na celu ochronę interesów osób trzecich.

69 Rozróżnienie, jakiego dokonuje dyrektywa 90/605 między dwiema kategoriami spółek komandytowych, o których mowa w pkt 67 niniejszego postanowienia, w celu stwierdzenia zakresu zastosowania czwartej dyrektywy w sprawie spółek oraz obowiązków ujawnienia pewnych informacji nałożonych mocą tej dyrektywy, jest zatem obiektywnie uzasadnione względami ochrony interesów osób trzecich, ponieważ ta ochrona stanowi zasadniczy cel dyrektywy 90/605 oraz czwartej dyrektywy w sprawie spółek.

70 Ta ocena nie jest podważona przez okoliczność podniesioną przez sądy krajowe, zgodnie z którą wierzyciele spółek komandytowych wskazanych w dyrektywie 90/605 są chronieni już z uwagi na fakt, że wspólnicy tych spółek jako spółki z ograniczoną odpowiedzialnością podlegają obowiązkom ujawnienia pewnych informacji przewidzianym w czwartej dyrektywie w sprawie spółek, podczas gdy te obowiązki nie wiążą osób fizycznych.

71 W istocie, jak już stwierdzono w pkt 56 niniejszego postanowienia, ujawnienie rocznych sprawozdań finansowych spółek kapitałowych, które są jedynymi odpowiadającymi bez ograniczenia wspólnikami spółki osobowej wskazanej w dyrektywie 90/605, takiej jak w postępowaniach przed sądami krajowymi mającej formę GmbH & Co. KG, w niniejszej sprawie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, dostarcza jedynie informacji dotyczących sytuacji tych wspólników, nie zaś sytuacji spółki osobowej.

72 Mając na uwadze powyższe rozważania, nie wydaje się, aby dyrektywa 90/605 stanowiła naruszenie zasady równego traktowania.

73 W tych okolicznościach na trzecie pytanie w sprawie C-435/02 i czwarte pytanie w sprawie C-103/03 należy odpowiedzieć, że ich analiza w świetle zasady równego traktowania nie wykazała nic, co mogłoby wpłynąć na ważność dyrektywy 90/605.

W przedmiocie kosztów

74 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowań przed sądami krajowymi, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

1) **Dyrektywa Rady 90/605/EWG z dnia 8 listopada 1990 r. zmieniająca dyrektywę 78/660/EWG w sprawie rocznych sprawozdań finansowych i dyrektywę 83/349/EWG w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych, w odniesieniu do zakresu wymienionych dyrektyw w części, w jakiej wynika z niej, że każda osoba ma możliwość wglądu do rocznych sprawozdań finansowych oraz sprawozdania z działalności spółek w niej wymienionych, bez potrzeby wykazania prawa lub interesu zasługującego na ochronę, mogła zostać ważnie przyjęta na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu WE [obecnie, po zmianie, art. 44 ust. 2 lit. g) WE].**

2) **Analiza dwóch pierwszych pytań w sprawie C-435/02 oraz drugiego i trzeciego pytania w sprawie C-103/03 w świetle ogólnych zasad prawa wspólnotowego, tj. swobody wykonywania działalności zawodowej i wolności wyrażania opinii, nie wykazała nic, co mogłoby wpłynąć na ważność dyrektywy 90/605.**

3) **Analiza trzeciego pytania w sprawie C-435/02 i czwartego pytania w sprawie C-103/03 w świetle zasady równego traktowania nie wykazała nic, co mogłoby wpłynąć na ważność dyrektywy 90/605.**

Podpisy